

מעמדם ותדמיתם של בני פיג'וטו בעיני המושבה הצרפתית בחלב *1850 - 1784

מאת : ירון הראל
חלק ראשון

בשיר 'תהלת ישרים' שחיבר המשורר אדם הכהן בשנת 1828 מתוארים הקונסולים היהודים לבית פיג'וטו כבחוריי האל האמונים על שמירת יהודי סוריה וארץ ישראל והנחמם עד לבואו של בן רוד: 'אשרי בית פוגא'טו (פיג'וטו) רזעי אלוה, / ממלכים תעבדו האל גבוה, / הוא בחר בכם לרעות זה העדר, / אות אמת הוא לכם כי עוד תרעוהו, / ממעיני הישועה עוד תשקוהו, / עת תשוב ציון וכשוב לה כל הדר. / חזקו נא רועים! / צאנכם אל תטשו, / אל נא תחשו מהם אל נא חפרשו, / החזיקו דעק! / עשיתם עד הנה, / בקשו האבודות ולקוחות הצילו / עד יבוא ניר רוד אנה החילו, / הרועה מלפנים הצאן ההנה. ¹ תדמית חדר-ממדיית זו עולה בקנה אחר עם יחסה של האוכלוסייה היהודית המקומית למשפחה זו, אך רדא אינה משקפת את יחסם של אנשי הסגל הקונסולרי ושל הסוחרים בחלב. ² מבדיקתם של ארכיונים ודים וחומר אחר עולה תמונה מורכבת יותר. ³

* מאמר זה מוקדש לזכרו של ידידי רוד ברוך שנהרג בשנגה על ידי כוחותינו על כביש חוצה שומרון. יחי וכח ברוך.
1 אברהם דובצ'ב בן חיים לבנון הכהן, 'שירי שפת הקודש', מחברת ראשונה, ויילנא תרכ"א, עמ' 145-151. דברים ברזח זו ראה גם ישראל בנימין, 'מסי ישראל, ליק תר"ט', עמ' 14; שוד וליך, 'מחוז החיים', ויצמן תרמ"ד, עמ' 9. לקראת סוף המחצית הראשונה של המאה ה-19 חל מפנה כלשהו בחינם של בני קהילה חלב למשפחת פיג'וטו. על עניין זה וכן על היחסים בין נכרים למשפחת פיג'וטו במחצית השנייה של המאה ה-19 ראה בהרחבה: י. הראל, 'מטרות ביהודי סוריה 1840-1880, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, אוניברסיטת בר-אילן, תשנ"ב, עמ' 355-359.
2 ראה למשל: א. בורוד, 'חומר חדש ליידיעת עלילת דמשק', ספר חיובל לשמוראל קריים, ירושלים תרצ"ו, עמ' 263-265; א. לוצקי, 'הפרנקוס בחלב והשפעת הקפיטולציות על תושביה היהודים', ציון, ו (תש"א), עמ' 79-46.
3 יצין למשל S. Schwarzfuchs, 'La "Nazione Ebraea" Livornaise au Levant', *Rassegna di Menile di Israel*, vol. I, 9-12 (1984), pp. 717-718; B. Le Calloëc, 'La Dynastie Consulaire des Piccioto', *Revue d'histoire diplomatique*, no. 1-2 (1991), pp. 141-144. מ. רוזן, 'בגנזכי הים התיכון, חל אביב תשנ"ג, עמ' 60; על היחסים בין הסוחרים הצרפתים לבין היהודים בחלב במחצית הראשונה של המאה ה-18 עיין: T. Philipp, 'French Merchants and Jews in the Ottoman Empire during the Eighteenth Century', in: A. Levi (ed.), *The Jews of the Ottoman Empire*, Princeton 1994, pp. 315-325

צילום אילוסטראציה: אברהם עמי-עלה

